

Содржина:

<i>Преглед на акутните заразни заболувања во декември, 2024</i>	<i>3</i>
<i>Состојба со ХИВ во Р.С. Македонија</i>	<i>5</i>
<i>Вакцино-превентабилни заболувања</i>	<i>5</i>
<i>Состојбата со КОВИД-19 во Р.С. Македонија</i>	<i>5</i>
<i>Епидемии.....</i>	<i>5</i>
<i>Смртни случаи</i>	<i>6</i>
<i>Грип</i>	<i>6</i>
<i>Лабораториски изолирани или на друг начин докажани причинители на заразни заболувања и резистенција на антибиотици</i>	<i>6</i>
<i>Болести кои се регистрираат кај странски државјани.....</i>	<i>7</i>

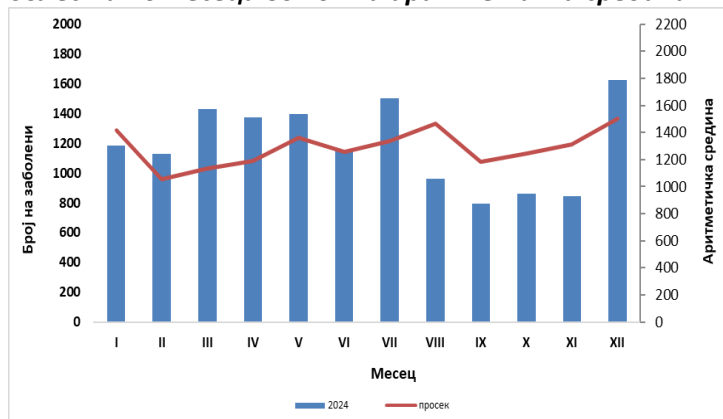
ПРЕГЛЕД НА АКУТНИТЕ ЗАРАЗНИ ЗАБОЛУВАЊА ВО ДЕКЕМВРИ, 2024

Во текот на месец декември 2024 година, до ИЈЗ, пристигнати се вкупно **1.623** пријави за заболени лица од акутни заразни заболувања (без КОВИД-19, грип, туберкулоза, СИДА, АФП и хронични носителства на хепатит Б и Ц и ХИВ) во Република Северна Македонија, со вкупна инциденца од **88,4** на **100.000** жители.

Вкупниот број на пријавени лица во месец декември е за 92,8% зголемен во однос на претходниот месец ноември 2024 година (n=842). Во однос на месец декември 2023 година (n=1.551) се регистрира зголемување на пријавените лица од акутни заразни заболувања за 4,6%, а во однос на аритметичката средина за десетгодишниот период (n=1.503), се регистрира зголемување од 8,0%. (Графикон 1)

Во вкупниот број на заболени во 2024 година, регистрираните случаи во месец декември учествуваат со 11,4%. Кумулативниот број на пријавените во 2024 (n=14.245) е за 9,1% поголем во однос на кумулативата за истиот период во 2023 година (n=13.060).

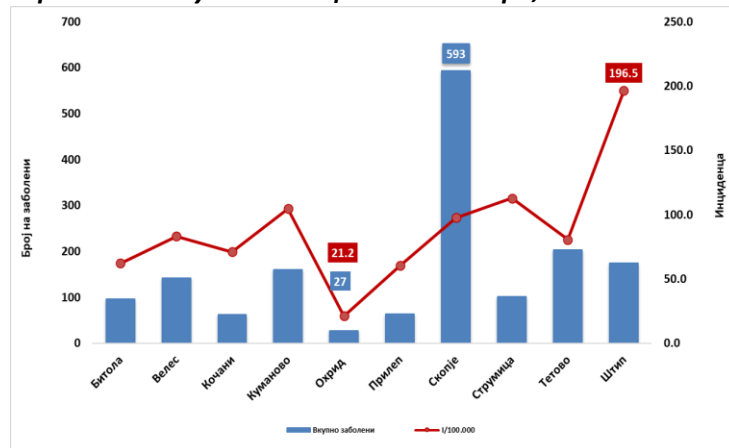
Графикон 1. Број на пријавени лица со заразни болести по месеци во 2024 и аритметичка средина

Најголем број акутни заразни заболувања на ниво на ЦЈЗ во декември е пријавен на територија на ЦЈЗ Скопје (n=593; 36,5%), а најмал број е пријавен во ЦЈЗ Охрид (n=27; 1,7%). (Графикон 2)

Највисока инциденца на 100.000 жители, на ниво на ЦЈЗ, во декември е регистрирана на територијата на ЦЈЗ Штип (I=196,5/100.000), а најниска е инциденца во ЦЈЗ Охрид (21,2/100.000). (Графикон 2)

Графикон 2: Број на пријавени и инциденца од акутни заразни заболувања по ЦЈЗ во декември, 2024 година

Највисока инциденца на 100.000 жители на ниво на ПЕ е регистрирана на територијата на Валандово (I=323,6/100.000), Штип (I=321,0/100.000) и Делчево (I=289,7/100.000). Во месец декември, три ПЕ не доставија пријави за заразна болест до ИЈЗ од територијата што ја покриваат (Демир Хисар, Пехчево и Дебар) (Табела 1 во Прилог, Картограм).

Десетте најчесто пријавувани акутни заразни заболувања во декември учествуваат со 98,8% во вкупниот број на заболени во месецот и бележат инциденца од 87,3/100.000 жители. (Табела 1)

Табела 1: Десет најчесто пријавувани акутни заразни заболувања во декември, 2024 година

Заболување	Број	I/100.000
Овчи сипаници	1.025	55,8
Ентероколитиси	351	19,1
Шуга	137	7,5
Инфективна моноклеоза	30	1,6
Салмонелози	21	1,1
Туларемија	10	0,5
Скарлатина	9	0,5
Сифилис	7	0,4
Бактериски алиментарни инфекции и интоксикации	7	0,4
Вирусен хепатит Б	6	0,3
Вкупно	1.603	87,3

Првите две најчести заразни заболувања (овчи сипаници и ентероколити), учествуваат со 84,8% во вкупниот број на заболени, а со 85,8% во десетте најчесто пријавени акутни заразни заболувања во месец декември 2024 година.

Во декември, **најчесто** регистрирано акутно заразно заболување се **овчите сипаници** со вкупно 1.025 пријавени лица. Во вкупниот број на заболени во месецот учествуваат со 63,2%, а во групата на 10 најчести заразни заболувања со 63,9%.

Во однос на претходниот месец ноември 2024 година (n=395) се регистрира зголемување на бројот на заболени од овчи сипаници за повеќе од 2,5 пати. И во однос на аритметичката средина за последниот десетгодишен период (n=918) се бележи зголемување, но зголемувањето е значително помало односно 11,7%. Додека во однос декември 2023 (n=1.212) се регистрира намалување на бројот на пријавени од овчи сипаници за 15,4%.

Во вкупниот број на регистрирани овчи сипаници во 2024 (n=7.246), пријавените случаи во декември учествуваат со 14,1%. Во вкупниот број на регистрирани акутни заразни заболувања во 2024 (n=14.245), овчите сипаници учествуваат со 50,9%.

Кумулативниот број на заболени од овчи сипаници во 2024 (n=7.246) е за 12,8% помал во однос на кумулативата за истиот период во 2023 (n=8.342).

На второ место по број на пријавени заболени во месец декември се **ентероколитите**, со 351 случај. Во вкупниот број на заболени во месецот учествуваат со 21,6%, а во групата на десетте најчести заразни заболувања со 21,9%.

Во однос на претходниот месец ноември 2024 година (n=312) се регистрира зголемување за 12,5%, како и во однос на месец декември 2023 година (n=198) се регистрира зголемување на бројот на пријавени ентероколити за 77,3%. Додека во однос на аритметичката средина за десетгодишниот период (n=393) се регистрира намалување од 10,7%.

Во вкупниот број на пријавени ентероколити во 2024 (n=4.132), бројот на заболени во декември учествува со 8,5%. Во вкупниот број на регистрирани акутни заразни заболувања во 2024 (n=14.245), учеството на ентероколити е 29,0%.

Кумулативниот број на пријавени ентероколити во 2024 (n=4.132) е зголемен за 26,7% во однос на кумулативата за истиот период во 2023 (n=3.261).

Во однос на поделбата на **акутните заразни заболувања по групи** во декември, најголем број (n=1.070) и процент (65,9%) припаѓаат на **капкови заболувања** (*Графикон 3*), со инциденца од 58,3/100.000. Од нив, најголем број (n=1.025; 95,8%) и со највисока инциденца (I=55,8/100.000) се пријавите за овчи сипаници. Во оваа група се пријавени и 30 случаи на инфективна мононуклеоза (2,8%; I=1,6/100.000), 9 случаи на скарлатина, 4 случаи на голема кашлица и два случаи на заразни заушки.

Во месец декември, пријавени се 381 случај (23,5% од вкупниот број на пријави) на заболени од групата на **цревни заболувања** (I=20,7/100.000) (*Графикон 3*). Од нив, најголем број, (n=351; 92,1%) и инциденца (I=19,1/100.000), се пријавите за ентероколити. Пријавени се и 21 случај на салмонелози (I=1,1/100.000), 7 случаи на бактериски алиментарни инфекции и интоксикации и по еден случај на вирусен хепатит А и кампилобактериоза.

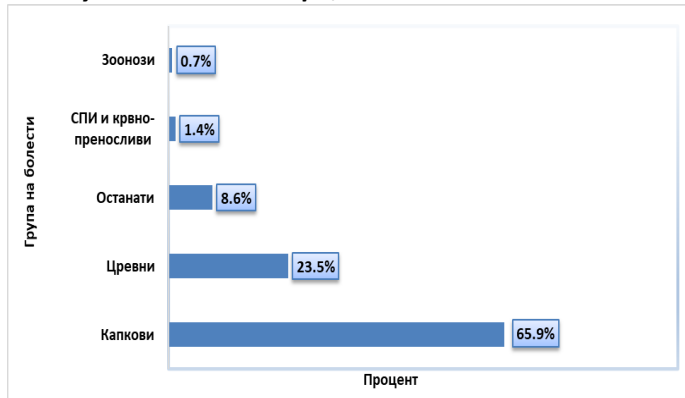
Во групата на **останати акутни заразни заболувања**, во декември се регистрирани 139 случаи (8,6%; I=7,6/100.000) (*Графикон 3*). Од нив, најголем дел се шуга (n=137; 98,6%), останатите два случаи се вирусни енцефалити.

Во групата на **сексуално и крвно преносливи инфекции** (без ХИВ/СИДА) се регистрирани 22 заболени лица (1,4%; I=1,2/100.000) (*Графикон 3*), и тоа пријавени се седум случаи на сифилис, шест случаи на вирусен хепатит Б, пет на вирусен хепатит Ц и четири на инфекција со Хламидија. (*Табела 1 во Прилог*).

Во групата на **зоонози**, во декември, пријавени се 11 случаи, од кои 10 пријави на туларемија и една пријава на лајм борелиоза.

Напомена: Пријавите за заразни болести од ПЕ Гостивар и ПЕ Гевгелија се доставени со задоцнување и се однесуваат на целата 2024 година. Зголемениот број на одредени заразни заболувања треба да се следи со внимание затоа што не е одраз на актуелната епидемиолошка состојба.

Графикон 3: Структура на заболени по групи на заболувања во декември, 2024 година

СОСТОЈБА СО ХИВ ВО Р.С. МАКЕДОНИЈА

Во текот на месец декември, пријавени се два случаи потврдени на ХИВ, од машки пол, кои припаѓаат на возрастната група од 40-49 години.

Регистриран е еден смртен случај од СИДА, пријавен како заболен во ноември, 2024 година, од машки пол, кој припаѓа на возрастната група од 20-29 години. (Табела 3 во Прилог)

Согласно постоечката евиденција на пријавени случаи (заклучно со 31.12.2024), кумулативниот број на лица регистрирани со ХИВ/СИДА во Р. Северна Македонија, за периодот 1987–2024, изнесува 688, а од нив, согласно податоците со кои располага ИЈЗ:

- 130 лице починале,
- 554 лица живеат со ХИВ/СИДА (4 лица се со непознат исход).¹

ВАКЦИНО-ПРЕВЕНТАБИЛНИ ЗАБОЛУВАЊА

Во однос на вакцино-превентабилните болести, во месец декември 2024 се регистрирани 12 случаи со инциденца од 0,65/100.000 жители. (Табела 2 во Прилог).

Регистрирани се 6 случаи на вирусен хепатитис Б кои според возраста, не подлежат на имунизација согласно Календарот за задолжителна имунизација во РСМ и не се вакцинирани. Дијагнозата е потврдена лабораториски.

¹ Кумулативниот број на лица регистрирани со ХИВ/СИДА во РСМ се коригирани согласно евиденцијата и во соработка со Клиниката за инфективни болести и фебрилни состојби - Скопје

Во текот на декември, регистрирани се два случаи на заразни заушки. Првиот случај е на возраст од 8 години од Ресен, невакциниран. Вториот случај е дете на возраст од 10 години од Гевгелија, комплетно вакцинирано. Во двата случаи дијагнозата е клинички потврдена.

Во групата на вакцино-превентабилни болести, пријавени се 4 случаи на голема кашлица. Подетални неделни информации, за состојбата со голема кашлица во државата, се достапни на веб страната на ИЈЗ - <https://www.iph.mk/>.

СОСТОЈБАТА СО КОВИД-19 ВО Р.С. МАКЕДОНИЈА

Во Р. Северна Македонија во текот на месец декември, пријавени се вкупно 6 случаи на КОВИД-19 (I=0,3/100.000).

Во однос на претходниот месец ноември 2024 (n=12), се регистрира намалување на бројот на пријавени од КОВИД-19 за 50,0%, како и во однос на месец декември 2023 (n=206) каде намалувањето изнесува 97,1%.

Од заболените во декември 2024, пријавени се четири лица од Скопје, и по едно лице од Тетово и Берово.

Во текот на месецот не е регистрирано починато лице асоцирано со КОВИД-19.

Од заболените, три лица се регистрирани од возрастната група над 50 години.

Во лабораториите во кои се спроведува молекуларно и антигенско тестирање за присуство на SARS-CoV-2, во текот на месец декември, се тествани вкупно 497 материјали за 28,3% помалку во однос на минатиот месец (n=696).

Од почетокот на пандемијата, заклучно со 31.12.2024, пријавени се вкупно 352.065 потврдени случаи на КОВИД-19 (I=19.168,2/100.000) и 10.004 смртни случаи (Mt= 544,7/100.000; CFR=2,8%).

ЕПИДЕМИИ

Во текот на месец декември, до Институтот за јавно здравје **не е пристигната пријава за епидемија.**

СМРТНИ СЛУЧАИ

Во текот на месец декември, не е регистриран смртен случај од акутно заразно заболување (без КОВИД-19, грип, туберкулоза, СИДА, АФП и хронични носителства на хепатит Б и Ц и ХИВ).

ГРИП

Согласно извештајот на ERVISS за состојбата со респираторните вирусни инфекции во Европскиот регион на СЗО, заклучно со недела 01/2025, стапките на заболувања слични на грип (ИЛИ) и/или акутна респираторна инфекција (АРИ) се зголемени над основното ниво, во 16 од 30 земји. Иако има варијации во различни земји, на регионално ниво, позитивноста и бројот на случаи, на ниво на примарна здравствена заштита, остануваат високи. Процентот на позитивност на грип кај САРИ случаите продолжува да се зголемува, при што постарите возрасни лица се најпогодената возрасна група. Значително се зголемени хоспитализациите поради грип. Influenza A(H1)pdm09 е доминантен подтип во регионот. Позитивноста на RSV останува умерена на регионално ниво. Активноста на SARS-CoV-2 останува ниска на регионално ниво, со одредени варијации на ниво на земји.

Во текот на декември, во Република Северна Македонија на групни пријави за заболени од грип/ заболувања слични на грип, пријавени се вкупно 570 заболени лица ($I=31,0/100.000$). Од нив, најголем број на заболени е регистриран во ПЕ Дебар ($n=124$) и ПЕ Гостивар ($n=124$), а највисока инциденца е регистрирана во ПЕ Дебар ($I=648,1/100.000$).

Од почетокот на сезоната 2024/2025, заклучно со 1-ва недела, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ пристигнати се 252 материјали од здравствените установи тестирани за присуство на инфлуенца вирус, RSV и SARS-CoV-2.

Детектиран е еден позитивен случај на Influenza A(H1)pdm09, четири на Influenza A(H3), еден на Influenza B/Victoria и два позитивни на SARS-CoV-2. Регистрирани се 13 позитивни случаи на респираторен синцицијален вирус (RSV).

ЛАБОРАТОРИСКИ ИЗОЛИРАНИ ИЛИ НА ДРУГ НАЧИН ДОКАЖАНИ ПРИЧИНТЕЛИ НА ЗАРАЗНИ ЗАБОЛУВАЊА И РЕЗИСТЕНЦИЈА НА АНТИБИОТИЦИ

Во текот на месец декември, 2024 година во ИЈЗ се пристигнати 1.066 Пријави за изолиран-доказан причинител на заразна болест и резистенција на антибиотици (Табела 4 во прилог).

Пријави се добиени од микробиолошките лаборатории од териториите на десетте ЦЈЗ. Најголем број пристигнати пријави се од лабораториите кои се наоѓаат на територијата на ЦЈЗ Скопје ($n=759$; 71,2%), ЦЈЗ Куманово ($n=155$; 14,5%) и ЦЈЗ Битола ($n=46$; 4,3%) (Табела 4 во Прилог).

Најчесто пријавувани причинители во месец септември се: MRSA ($n=207$; 19,4%) и HPV ($n=188$; 17,6%).

Во однос на пријавите за резистенција на антибиотици, регистрирана е резистенција за MRSA, *Acinetobacter baumannii*, *Escherichia coli* ESBL, *Klebsiella pneumoniae* ESBL, *Salmonella enteritidis* и *Pseudomonas aeruginosa*.

Во однос на лабораториите кои пријавуваат резистенција, пријавите се од микробиолошките лаборатории на територијата на ЦЈЗ Битола, ЦЈЗ Скопје, ЦЈЗ Куманово, ЦЈЗ Охрид, ЦЈЗ Струмица, ЦЈЗ Кочани, ЦЈЗ Прилеп, ЦЈЗ Штип и ЦЈЗ Тетово..

БОЛЕСТИ КОИ СЕ РЕГИСТРИРААТ КАЈ СТРАНКИ ДРЖАВЈАНИ

Во текот на месец декември, пристигнати се 5 пријави за заразни заболувања кај странски државјани кои престојувале во Република Северна Македонија.

Регистрирани се по еден случај на салмонелоза, шуга, сифилис, Инфлуенца тип А и ентероколит.

Во текот на 2024 година, регистрирани се вкупно 94 пријави за акутни заразни заболувања кај странски државјани. И тоа, 38 пријава на ентероколитис, 18 пријави за бактериски алиментарни инфекции и интоксикации, 13 пријави за салмонелози, 9 пријави за голема кашлица, 4 пријави на овчи сипаници, 4 пријави за шуга, по две пријави за инфективна моноклеоза и сифилис, како и по една пријава за шигелоза, вирусен хепатитис Б, Инфлуенца тип А и инфекција со *Clostridium difficile*.

Според земјата од која доаѓаат, 22 лица се од Косово, 12 од Германија, 11 од Турција, 9 од Швајцарија, 7 од Австрија, по 6 од Белгија и Србија, по 3 од Словенија и Италија, по 2 од Холандија, БиХ, Црна Гора и Унгарија, и по еден од САД, Шведска, Хрватска, Норвешка, Франција, Кипар и Романија.

***Оддел за епидемиологија на заразни заболувања
Институт за јавно здравје на РСМ***